

6

Beroep en roeping

menselijke arbeid

“Het doel van de arbeid, van iedere arbeid die de mens onderneemt, blijft steeds de mens zelf.”

Paus Johannes Paulus II
Laborem Exercens 6

Wat denk je dat Jezus de eerste dertig jaar van zijn leven deed, voor Hij aan zijn openbare leven begon? De Bijbel geeft niet veel details. We lezen over zijn geboorte, over het bezoek van de herders en de wijzen uit het oosten, over de vlucht naar Egypte om te ontkomen aan de kindermoord door koning Herodes. Daarna lezen we over zijn bezoek aan de tempel in Jeruzalem tijdens het paasfeest, toen Hij twaalf was, en hoe Jozef en Maria Hem drie dagen zochten en uiteindelijk in de tempel vonden. Maar dat is dan ook alles wat de evangeliën ons vertellen over de “verborgen jaren” van Jezus.

De traditie vertelt ons meer. Jozef was een timmerman. Dus zal Jezus dat beroep hebben geleerd en later hebben uitgeoefend. Het openbare leven van Jezus duurde drie jaar, maar Hij bracht tien keer zoveel tijd door in een stil en verborgen gezinsleven en met ijverig werken. We zijn eraan gewend om te kijken naar wat Jezus heeft gezegd en gedaan in de laatste drie jaren van zijn leven, maar er klinkt ook een belangrijke boodschap uit de eerste dertig jaar van zijn leven.

Lees de DOCAT nummers 134-138.

Wat zegt de DOCAT?

1 Welk verband is er tussen arbeid en de erfzonde?	2 Lees Genesis 3, 17-19 en Jezus Sirach 7, 15. De “vloek” in Genesis is geen willekeurige straf voor de zonde van Adam, maar drukt uit hoe de zonde de oorspronkelijke harmonie tussen de mens en de natuur heeft verbroken, die bestond in de schepping van God.
2 Wat leert Jezus ons over arbeid?	Maakt het verschil of je werk ziet als een oorspronkelijke roeping van God, of als een vruchteloos zwoegen dat een straf is van God voor de zondeval?
3 Welke plek heeft arbeid binnen de prioriteiten van een christen?	Waarom wel of waarom niet?

Wat zegt de Bijbel?

1 Lees Genesis 2, 15. Welke vormen van arbeid horen volgens jou bij deze opdracht? Welke extra informatie geeft Genesis 2, 19-20 daarbij over de arbeid van Adam in de tuin van Eden?	2

Gesprek

- 1 Word jij gelukkig van werk? Zo ja, wat voor werk? Zo niet, waarom niet? Denk jij dat welk werk dan ook jou kan helpen om gelukkig te worden?
- 2 Hoe denk jij over de tijd dat Jezus als timmerman heeft gewerkt? Is het veelzeggend dat Hij zoveel jaar als een gewone vakman heeft gewerkt? Waarom wel of waarom niet?

Actie

- 1 Probeer je te focussen op de waardigheid en het belang van jouw arbeid (of het nu gaat om een baan buitenshuis, om klusjes in en om het huis, huiswerk voor school of iets anders). Neem het besluit om iedere taak zo goed mogelijk uit te voeren tot meerdere eer en glorie van God.
- 2 Begin deze week elke dag met een gebed waarin je Jezus en de heilige Jozef vraagt of zij je willen helpen om je dagelijkse werk zo goed mogelijk te doen.
- 3 Bedenk wat jouw (studie)arbeid betekent voor het algemeen welzijn.

Reflectie

Toen God Adam in de tuin van Eden bracht, gaf Hij hem de opdracht om die “te bewerken en te beheren” (Genesis 2, 15). Dezelfde Hebreeuwse woorden worden gebruikt bij de instructies van God aan de priesters en levieten die in het heiligdom van het Tabernakel dienen (zie Numeri 3, 7-8; 8, 26; 18, 5-6). Als je Genesis leest in het licht van Numeri, ontdek je dat het werk van de mens in de tuin van Eden niet alleen fysieke arbeid was, maar ook goddelijk werk - een vorm van aanbidding. Dit verband tussen arbeid en aanbidding klinkt door in de taal die de Kerk gebruikt bij het spreken over aanbidding.

Het woord “liturgie” is samengesteld uit twee Griekse woorden die letterlijk met “openbaar werk” vertaald kunnen worden. Liturgie is een speciale vorm van arbeid die we specifiek aan God aanbieden. Maar in feite is al onze arbeid op de een of andere manier gericht op God.

- 1 Op welke manieren lijken aanbidding en arbeid op elkaar of zijn ze met elkaar verbonden? Op welke manieren verschillen ze van elkaar?
- 2 Hoe kun jij je werk opdragen aan God als een vorm van eredienst?

Arbeid is er voor de mens,
de mens is er niet voor de arbeid

Je mens zijn bepaalt wie je bent. Niet de baan die je hebt. Arbeid is belangrijk, goed en noodzakelijk. Maar ondanks het feit dat onze maatschappij gericht is op productiviteit en prestatie, is werk niet alles. Het is niet ons uiteindelijke doel, wij zijn niet ons werk, en het moet ons niet scheiden van onze medemens. We zijn geschapen onder meer om te werken, maar we zijn niet geschapen voor werken. Je zou kunnen zeggen dat God arbeid heeft geschapen voor de mens en niet de mens voor de arbeid.

Arbeid heeft een intrinsieke waardigheid, omdat het gedaan wordt door mensen. Het is niet zo dat mensen hun waardigheid ontlenen aan het werk dat ze doen, hoewel de maatschappij dit wel vaak zo lijkt te zien. Maar in zijn grote wijsheid heeft God ons de sabbatsrust gegeven, deels om ons te beschermen tegen de afgoderij van het werk. Als we de waardigheid van onze medemensen eerbiedigen, zullen we niet in de valkuil trappen hen te bepalen vanuit het werk dat ze doen.

Lees de DOCAT nummers 139-146.

Wat zegt de DOCAT?

- 1 Wat is het doel van het vierde gebod: "Onderhoud de sabbat" (Deuteronomium 5, 12)?
- 2 Waarom wijst de Kerk het marxisme af? Wat voor oplossing biedt de Kerk daarentegen voor de problemen?
- 3 Wat is de "objectieve dimensie" van werk? En wat is de "subjectieve dimensie"?
- 4 Wat bedoelt de Kerk met de "universele bestemming van de goederen van de aarde"?

Wat zegt de Bijbel?

- 1 Lees Genesis 2, 1-3. Welke dag wordt apart gezet bij de schepping? Waarom?
- 2 Lees Exodus 20, 8-11 en 23, 12 en Deuteronomium 5, 12-15. Wat zijn volgens deze teksten de redenen om op de zevende dag de sabbatsrust te onderhouden?

Gesprek

- 1 Denk jij dat het mogelijk is om een juiste balans te vinden tussen de verschillende belangen van de economische klassen, of denk je dat een soort van klassenstrijd onvermijdelijk is? Waarom?
- 2 Richt onze maatschappij zich meer op de objectieve of de subjectieve dimensie van het werk? Waarom? Is dat positief of negatief?

Actie

- 1 Neem het besluit om de zondag apart te zetten als een dag van rust en aanbidding. Zorg dat je al je noodzakelijke schoolwerk en taken af hebt, zodat je daar de zondag niet meer voor nodig hebt.
- 2 Denk na over de woorden uit Genesis 2, 3: "God zegende de zevende dag en maakt hem heilig." Vraag God om jou te helpen begrijpen wat het heiligen van de sabbat inhoudt.

Reflectie

Dat God rust op de zevende dag van de schepping kan de indruk wekken dat God moe was na al zijn schepende werk en dat Hij een pauze nodig had. Maar God is almachtig. Hij kan alles en hoeft nooit uit te rusten (vergelijk Psalm 121, 3-4). De rust die God neemt is een teken van zijn volmaakte vrede en geluk. Hij geeft ons daarmee ook een voorbeeld. Werken kost energie en we hebben tijd nodig om fysiek en emotioneel weer op te laden. Maar soms merken we niet dat we een pauze nodig hebben. En misschien hebben we ook wel het gevoel dat we geen dag vrij kunnen nemen, omdat het werk wat we doen zo belangrijk is. God geeft ons het gebod om op de sabbat te rusten.

Maar het draait bij de sabbat niet alleen om uitrusten van je werk. Het gaat ook om aanbidding. God houdt voortdurend de schepping in

stand. Hij houdt altijd van ons en zorgt voortdurend voor ons. Door te rusten op de sabbat en tijd te nemen om God te aanbidden en lofprijzen, worden we eraan herinnerd dat we niets kunnen bereiken zonder de hulp van God.

- 1 Is de zondag voor jou een rustdag? Waarom wel of waarom niet?
- 2 De zevende dag een bijzondere plek geven als een dag van rust en aanbidding is ook een beeld voor de hemel. Wat kun jij doen om gericht te zijn op de hemel als je doelstelling voor de zondag?
- 3 Er is werk dat ook op zondag gedaan moet worden. Dus voor sommige banen moet je op zondag werken. Hoe kun je dan nog steeds de sabbat onderhouden of heiligen?

Er zijn enkele rechten in de Universele Verklaring van de Rechten van de Mens die betrekking hebben op arbeid. De overheid heeft de verantwoordelijkheid om wetten te maken die de rechten van de mens garanderen, en dus ook een belang bij wetten die de rechten van arbeiders beschermen. Net zoals bij andere rechten zijn de rechten van de arbeider afgeleid van de waardigheid van zijn menselijke persoon. Bij vraagstukken als werkloosheid, arbeidsmigranten, ouderschapsverlof, eerlijk loon etc. is het belangrijk je ervan bewust te zijn dat het niet alleen gaat om winsten en verliezen. Centraal staat de menselijke persoon die door God wordt bemind.

Lees de DOCAT nummers 147-157.

Wat zegt de DOCAT?

- 1 Waarom spreken we over het "morele recht" op werk?
- 2 Waarom zijn arbeidswetten nodig? Welke rechten moeten zij beschermen?
- 3 Welke factoren moet je meewegen als je wil bepalen wat een rechtvaardig loon is?

Wat zegt de Bijbel?

- 1 Lees de volgende teksten: Deuteronomium 24, 14-15; Jezus Sirach 34, 20-22 en Jeremia 22, 13. Wat heeft de heilige Schrift te zeggen over het juist behandelen van arbeiders?
- 2 Lees Jesaja 58, 3-7 en Jakobus 5, 1-6. Hoe beïnvloedt de manier waarop iemand omgaat met zijn werkers zijn relatie met God?

Gesprek

- 1 Welke rechten van de arbeiders zijn volgens jou goed beschermd? En welke rechten moeten meer beschermd worden?
- 2 Denk jij dat er iets gedaan kan worden om de solidariteit tussen werknemers en werkgevers te bevorderen? Zo ja, wat dan? Zo nee, is er dan volgens jou een oplossing voor belangenconflicten tussen beide groepen?
- 3 Wat kan er gedaan worden om de balans tussen werk en gezinsleven te verbeteren? Denk aan oplossingen op verschillende niveaus: overheid, bedrijven, gemeenschap, op individueel niveau etc.

Actie

- 1 Lees en bekijk zorgvuldig wat de DOCAT en de kerkelijke documenten zeggen over de rechten van de arbeiders, zodat je niet alleen kunt uitleggen wat de Kerk hierover leert, maar ook kunt zeggen waarom ze dit leert.

Reflectie

In zijn apostolische exhortatie Evangelii Gaudium waarschuwt paus Franciscus voor de gevaren van een "wegwerpcultuur", waarbij mensen worden gebruikt als middel om winst te maken en worden ontslagen als ze niet langer nodig of bruikbaar zijn. Dit misbruik van de naaste vind je niet alleen bij multinationals of grote bedrijven. Iedereen kan in deze mentaliteit vervallen in een samenleving die wordt gedomineerd door consumentisme. Hebzucht zet mensen ertoe aan steeds meer te vergaren, ongeacht de gevolgen voor anderen. Het vraagt zelfbeheersing en nederigheid om te erkennen dat de rechten en de waardigheid van anderen belangrijker zijn dan je eigen verlangens.

- 1 Zijn er mensen in jouw leven die jij misschien voor je eigen doelen gebruikt? Zo ja, hoe kun je die relatie(s) herstellen en op een goede wijze vormgeven? Zo nee, hoe kun je voorkomen dat je in die valkuil zou trappen?
- 2 Ben je wel eens in een positie met autoriteit (op je werk, bij een project of bij een sportteam etc.)? Hoe kun je de mensen om je heen behandelen met het respect dat ze verdienen?